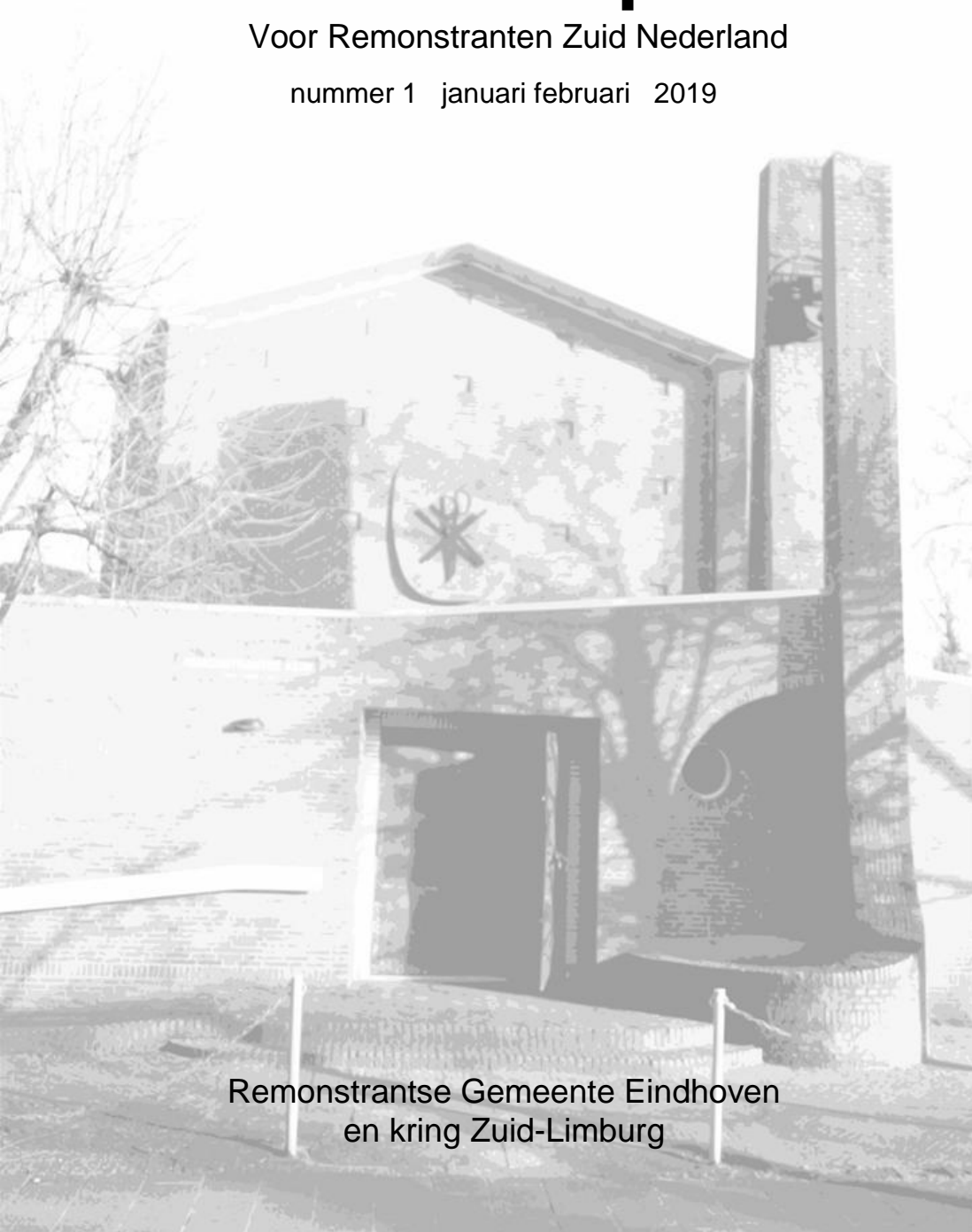

Vensters Open

Voor Remonstranten Zuid Nederland

nummer 1 januari februari 2019

Remonstrantse Gemeente Eindhoven
en kring Zuid-Limburg

REMONSTRANTSE GEMEENTE EINDHOVEN

KERKGEBOUW: Dommelhoefstraat 1^A, Eindhoven, tel. 040-2442 393

WEBADRES: <http://eindhoven.remonstranten.nl>

(VERNIEUWINGS)PREDIKANTEN:

mw. ds. S. Coenradie, tel.nr. 06 2189 3485

e-mailadres: s.coenradie@hotmail.com

mw. ds. R. van Andel, tel.nr. 06 8390 7670

e-mailadres: rachellevanandel@gmail.com

www.verhalenmakers040.nl

SECRETARIAAT:

Mw. M.J. Teunissen, Tourslaan 31, 5627 KW Eindhoven,

tel. 040 248 4280 e-mail: margriet.teunissen@12move.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE:

J.G. Sander, Jan Stuytweg 4, 5624 KV Eindhoven, tel. 040 243 3221

e-mail: jgsander@gmail.com

REK.NR. NL03 ABNA 0471 8467 24

ten name van Remonstrantse Gemeente te Eindhoven

KRING ZUID-LIMBURG

voorzitter: H.W. Overbosch, tel. 043 321 06 25

secretaris: H. Bos, tel. 045 524 26 18

penningmeester: J. Muysken, tel. 043-3500 309

LEDENADMINISTRATIE:

H.A.M. Raap, Vloeteind 37, 5502 PT Veldhoven, tel. 040 252 87 13

e-mail: harry.raap@iae.nl **(wijzigingen aan dit adres sturen!)**

VENSTERS OPEN, REDACTIE:

Mw. A.Leunis, H.Raap en mw. F.A.W.I.Wijnheijmer-Kuiper

KOPIJ uiterlijk de 15de van de maand

mailen naar f.a.wijnheijmer@planet.nl, tel. 04925 24904

tevens zenden naar harry.raap@iae.nl en a.leunis@upcmail.nl

Voor **Zuid Limburg** naar:

J. Muysken, Laan van Brunswijk 79, 6212 HD Maastricht,

tel. 043-3500 309; e-mail: joan.muysken@gmail.com

ABONNEMENT: € 20,00 per jaar (voor leden en vrienden gratis);

digitale versie kan gratis worden toegezonden.

Overmaken op rekening NL03 ABNA 0471 8467 24 ten name van

Remonstrantse Gemeente te Eindhoven o.v.v. *Vensters Open*.

Confessie

Ik heb geen god die mij vergeeft, geen
die me in zijn armen neemt, mijn dwalen door de vingers ziet,
mij leidt, mijn zwakste uur verlicht - ik heb geen god, alleen
de wereld en mezelf daarin

als ik de koelte van eeuwen daarin betreed en langs de
kruisgang ga
kijkt een heer hoog vanaf de kansel op me neer
- in het biechthok de bezem: *en tot stof zult gij wederkeren* -

Iemand maakt een selfie, iemand steekt
een kaarsje aan, iemand vouwt de handen in haar schoot,
betaalt voor hoop met klinkend geld. In het licht
schittert magistraal het orgel, fuga in D-mineur

raast door mijn hoofd met ogen dicht
denk ik aan jou en hoe het moet,
mijn god, aan hoe het verder met ons moet.

Frouke Arns
uit: *De Camembertmethode*

Frouke Arns (1964) studeerde Engelse taal- en letterkunde en is tekstschrijver, literair vertaler en dichter. Zij publiceerde eerder twee dichtbundels en won diverse prijzen. Zij was van 2015 - 2016 stadsdichter van Nijmegen.

ALS EEN MANTEL OM MIJ HEENGESLAGEN

Als je ouder wordt ga je vaker terugkijken op je leven. Je maakt als het ware de balans op. Wat ging er goed? Wat kon er beter? Wat is mijn eigen aandeel daarin? Ik sprak een vrouw die haar leven vergeleek met een kleed, dat langzaam geweven was tijdens haar leven. Haar leven begon met een rode draad. Die kleur staat voor de liefde die ze als kind van haar ouders ontving. Al gauw kwamen daar draden van andere kleuren bij: de staalblauwe bijvoorbeeld, voor de groepjes op het schoolplein, die haar niet mee lieten spelen. De groene van het schooltuintje, waarin ze bonen kweekte. Ze herinnert zich levendig hoe verbaasd ze was toen uit hele kleine bonen zulke grote planten groeiden. Zo raakte ze al vroeg vertrouwd met de natuur, een vertrouwen dat voor haar in de loop der jaren een religieuze betekenis heeft gekregen. De roze draad is voor de kalverliefdes op de middelbare school, de paarse voor de verwarring en wanhoop die ze ervoer toen ze verhuisde na de scheiding van haar ouders. De witte draad voor haar huwelijk, en donkere kleuren, grijs en bruin, zijn voor de werkloosheid en ziekte die haar man troffen. Terugkijkend op haar leven heeft ze een veelkleurig kleed zien ontstaan, met bonte en fletse gebeurtenissen, vreugde en verdriet, angst en vertrouwen, intimiteit en vervreemding.

Sommige stukjes zou ze eruit willen knippen, vertelt ze. En sommige gaten zou ze willen stoppen, met restjes stof desnoods. Die periodes in mijn leven zou ik over willen doen. Maar niet alles, want ik heb juist ook door tegenslagen geleerd. Dus mogen andere gaten gerust open blijven. Ze hebben, achteraf gezien, de weg geopend voor een nieuwe start. Het is een mooi kleed geworden. Dat kleed sla ik af en toe om, zegt ze, "als een mantel om mij heen geslagen", als die zin in een tekst van Huub Oosterhuis (lied 221). En als ik er niet meer ben, mag het kleed mee in mijn kist.

Tot nu toe had ik haar kleed als iets uit het rijk van de verbeelding beschouwd, maar ze blijkt alles wat haar in haar leven gevormd heeft daadwerkelijk in een geweven kleed te willen visualiseren. Vanuit haar slaapkamer komt ze aanzetten met een prachtig kleed, met inderdaad veel kleuren en ook met een paar gaten. "Wanneer doe je hem om?", vraag ik. "Op speciale dagen, de verjaardag van mijn man, de trouwdag van onze dochter, en als ik er even doorheen zit; dan troost het kleed me."

"Eigenlijk is hij nog niet af," vertelt ze. "Eigenlijk zou ik er franjes aan willen maken. Welke kleur? Gouddraad. Dat staat voor het licht dat altijd weer de kop op stak, ook al zag ik het soms niet meer zitten. Maar dan gebeurde er weer iets dat mijn zorg nodig had, of er kwam onverwachts een vriendin op mijn pad. Goud is, meer dan wit, een kleur met glans. Het symboliseert hoe mijn leven glans heeft gekregen, verfraaid is door iets dat groter is dan mijzelf."

We praten door over hoe ze die momenten beleefd heeft. Hoe ze houdt vast aan haar kleed, hoe dierbaar het was om eraan te werken. Hoe ze de dankbaarheid voor haar leven kan doorvoelen als ze ernaar kijkt.

Een week later las ik een overweging van een collega doopsgezinde predikante. Het ging over de veelkleurige kralen die je aan een ketting kunt rijgen die je leven verbeeldt. De kleuren van de kralen staan, net als de kleur van de draden, voor een bepaald gevoel bij verschillende perioden in het leven. Een kleed kun je omslaan, een kralensnoer kun je omdoen, of, wie weet, als een soort gebedskleed of gebedssnoer gebruiken. Want, achteraf gezien, is de Eeuwige nooit ver weg (geveest) in ons bestaan.

Sigrid Coenradie

SPECIALE KERKDIENTEN

AGAPÈVIERING zondag 20 januari

Boterhammen mee: Agapèviering op 20 januari.

Op 20 januari staat er een avondmaal op onze liturgische kalender. De diaconale commissie en de predikant lijkt het goed en zinnig om daar een bijzondere invulling aan te geven.

Een Agapèviering is een viering van de maaltijd zoals de eerste christenen dat deden. In deze viering ligt het accent op het delen met elkaar. De diaconale commissie nodigt u van harte uit voor deze bijzon-

dere viering, waarin we met elkaar aan tafel gaan en brood en wijn en druivensap laten rondgaan. Verder delen we ervaringen, liederen en verhalen en gebeden met elkaar. Om het idee van delen handen en voeten te geven willen wij u vragen of u, indien mogelijk, **een belegde boterham (of twee) mee te nemen. Of een stuk fruit, of allebei**, maar liever niet meer, anders houden we over. Vóór de dienst kunt u het meegebrachte aan leden van de diaconale commissie geven. Zij verzamelen het eten. Voor wijn en druivensap zorgt de diaconale commissie. **Heeft u geen gelegenheid iets mee te nemen, dan bent u even welkom!** We delen met elkaar wat er is. Mocht er iets overblijven, dan kan dat weer gedeeld worden. Eigenlijk is delen zo vermenigvuldigen.

Sigrid Coenradie

VIERING 3 FEBRUARI

De viering van 3 februari staat in het teken van mystiek en verzet. We duiken met elkaar in het werk van theoloog Dorothee Sölle. Deze viering vormt een opmaat naar mijn bezoek aan de Verenigde Naties in maart, waar ik voor de tweede keer deelneem aan CWS (Commission on the Status of Women). CSW is het hoogste internationale overlegorgaan voor gendergelijkheid wereldwijd. In het vieren onderzoeken we de relatie tussen mystiek en verzet, vanuit het venster van kwetsbaarheid waar Dorothee ook over schreef.

Rachelle van Andel

VAN DE VERNIEUWINGSPREDIKANTEN

VERHALENMAKERS040

De eerste activiteiten van de vernieuwingspredikanten zijn achter de rug. Beide activiteiten werden goed bezocht. Rachelle van Andel maakte een kerstvertelling, waarin ze de verhalen verwerkte die ze in haar eerste werkmaanden in Eindhoven hoorde. Ze liep een dag mee met o.a. straatpastor Rob en de dak- en thuislozen, met een marktkoopman en met enkele gemeenteleden. Er was soep van Spare & Share en kaarsenverkoop voor de dak- en thuislozen.

Een van de jongeren van de stichting Spare & Share schreef: *We vonden het mooi dat het verhaal op een manier verteld werd die voor iedereen toegankelijk was, zonder dat God daarbij specifiek benoemd*

werd, en dat het direct vanuit de samenleving tot stand is gekomen; fijn dat er op zulke manieren binnen de kerk geëxperimenteerd wordt om iedereen dichter bij elkaar te brengen. Minder in hokjes denken en mensen in hun waarde laten. (...) Persoonlijk zou ik zo wel vaker bij zo'n 'dienst' aanwezig willen zijn.

Op een van de laatste dagen verzorgden Rachelle en Sigrid samen een oliebollenviering. Daarin stonden de muziek van de popband Queen en het levensverhaal van leadzanger Freddie Mercury centraal. Enkele reacties van bezoekers aan de dienst: "Mijn schoonzoon moet niets van de kerk hebben, maar dit zou hem zeker aanspreken." "Jammer dat mijn vriend er niet bij kon zijn". "Wij zijn van een andere kerk en zijn uit nieuwsgierigheid gekomen. Wat een geslaagde, eigentijdse aanpak". "Als er meer van deze diensten zijn, ga ik vaker naar de kerk".

Voor de komende activiteiten van onze vernieuwingspredikanten zie hun website: www.verhalenmakers040.nl

Beide predikanten zijn bereikbaar per telefoon, mail en post en via sociale media zoals Facebook en Linked-in.

Het postadres voor beiden is:
p/a Dommelhoefstraat 1 a, 5613 EL Eindhoven

En verder:
mw. ds. Sigrid Coenradie, tel. 06 2189 3485,
e-mail: s.coenradie@hotmail.com

mw. ds. Rachelle van Andel, tel. 06 8390 7670
e-mail: rachellevanandel@gmail.com

VAN HET BESTUUR

UITNODIGING

Beste leden en vrienden van de Remonstrantse Gemeente Eindhoven,

De Algemene Vergadering van onze gemeente zal plaats vinden op **dinsdag 12 maart 2019**, om 20.00 uur in ons kerkgebouw. Agenda en stukken zullen ruim van te voren per mail verspreid worden en

voor degenen die daar behoefte aan hebben zal de geprinte versie van deze stukken twee weken van te voren in de kerk liggen, zodat u die mee naar huis kunt nemen. In het maantnummer van Vensters Open zal de agenda van de algemene vergadering staan.

Bijdragen aan het jaarverslag kunt u toesturen aan ondergetekende (zo vroeg mogelijk, maar uiterlijk 11 februari).

Het bestuur hoopt op een hoge opkomst.

Met vriendelijke groet, namens het bestuur,
Margriet Teunissen (secretaris)

VERVOER NAAR DE KERK?

Af en toe bereiken ons geluiden dat er mensen zijn die niet meer weten hoe ze naar de kerk moeten komen. In het verleden heeft er ooit iets bestaan dat Remtaxi heette, zo heb ik begrepen.

En natuurlijk zijn er leden en vrienden die met succes een beroep doen op andere leden en vrienden voor vervoer naar kerkdiensten of andere activiteiten. Heel fijn dat dit zo gaat. Toch heeft het bestuur een vraag: zijn er mensen die afzien van een bezoek aan kerkdienst of activiteit alleen omdat ze geen vervoer hebben? En van wie wij dus niet weten dat ze een probleem hebben? Als dat zo is, dan vernemen we dat graag. Een mailtje of telefoontje naar de secretaris is voldoende. Dan weet het bestuur of gepoogd moet worden weer een vervoersdienst op te zetten.

Namens het bestuur, Margriet Teunissen

AANKONDIGINGEN

REFLECTEREN OP DE MAALTIJD

dinsdag 22 januari

Waar komt het avondmaal eigenlijk vandaan? Hoe is het in de loop van de tijd veranderd? Wat kunnen redenen zijn om het te mijden? En hoe willen wij het in onze gemeente vieren?

Daarover gaat het op dinsdag 22 januari van 14.30-16.00 uur in de kerk.

Sigrid Coenradie houdt dan een inleiding, waarna discussie.

TONEELKRING

dinsdag 22 januari en donderdag 14 februari

In deze kring zullen enkele toneelstukken, die in dit seizoen worden gespeeld in het Parktheater te Eindhoven, gezamenlijk worden bezocht. Aan de deelnemers die zich hebben opgegeven zal van te voren documentatie worden toegezonden. Na afloop van de voorstelling komen de deelnemers bijeen voor een nabespreking. Degenen die zich hebben opgegeven wordt verzocht zelf een kaartje te kopen.

Het duel door het Nationale Theater i.s.m. Toneelgroep Oostpool
dinsdag 22 januari 2019, 20.30 uur, Philipszaal
Inleiding 19.30 uur

Caligula van Albert Camus door Theater Utrecht
donderdag 14 februari 2019, 20.00 uur, Grote Zaal
Inleiding 19.15 uur

Inlichtingen bij:

Marijke Droogleever Fortuyn - Carrière
tel. 040 285 6046 e-mail: menmdf@telfort.nl
of I.M. Lerner, tel. 040 252 0406

DE JAPANESE JEZUS VAN SHUSAKU ENDO

woensdag 6 februari

Twee jaar geleden promoveerde Sigrid onder leiding van Johan Goud op de boeken van de Japanse schrijver Shusaku Endo. De hoofdpersonen in de romans van Endo doen denken aan Jezus. Recentelijk werden er twee romans van Endo voor het eerst in het Nederlands vertaald: zijn biografie van Jezus en *Het meisje dat ik achterliet*, waarin Endo een vrouwelijke Jezusfiguur presenteert.

Aanleiding voor een middag over “de Japanse Jezus”, met o.a. filmfragmenten uit *Silence* (2017, Martin Scorsese), de verfilming van het bekendste boek van Endo.

Op **6 februari** van 14.00-16.00 uur in de kerk.

Op **29 maart** volgt er nog een middag over Shusaku Endo in de Abdijs van Berne. Die middag verzorgt Sigrid samen met schrijver Willem Jan Otten. Otten is een groot fan van Shusaku Endo en schreef een prachtig voorwoord in diens roman *Jezus*.
(zie www.verhalenmakers040.nl)

BIJBELKRING DO-RE-LU: GEDAANTEVERANDERING VAN JEZUS donderdag 14 februari

Donderdag 14 februari vindt de tweede bijeenkomst van de gezamenlijke doopsgezinde, remonstrantse en lutherse Bijbelkring 2018/2019 plaats. Voorafgaande is er een eenvoudige maaltijd om 18.00 uur, de Bijbelkring zelf begint om 19.00 uur.

Het thema is deze keer “de gedaanteverandering van Jezus”. De gedaanteverandering van Jezus of transfiguratie of verheerlijking op de berg is volgens de traditie een theofanie die wordt beschreven in de synoptische evangeliën. Wat gebeurde er daar op die berg? Waarom verschijnen er opeens Moses en Elia naast Jezus? Welke rol spelen de discipelen? We gaan dit onbegrijpelijke en bijzondere verhaal verkennen (Matteüs 17:1–8, Markus 9:2–8, Lucas 9:28–36). Dat doen we door afbeeldingen van het verhaal te vergelijken en ons in de achtergronden van dit verhaal te verdiepen.

Voor de maaltijd graag aanmelden bij: Susanne Freytag, s.freytag@gmx.net , 06-43955283
Tijd en plaats: 18.00 -21.00 uur; Dommelhoefstraat 1a te Eindhoven

VROUWENCONTACT dinsdag 19 februari

Het Vrouwencontact heeft in januari **GEEN** bijeenkomst.
De eerstvolgende bijeenkomst is **19 februari 2019**.
Dan zal onze nieuwe predikant Sigrid Coenradie de middag inleiden.

Op deze bijeenkomsten zijn ook de doopsgezinden en de lutheranen van harte welkom.

Om half 2 staat de thee klaar en om 2 uur begint de bijeenkomst. Inlichtingen bij Marijke Stoppelenburg, tel: 040-2411992 of m.g.stoppelenburg@kpnmail.nl

DIACONIE EN COLLECTE

COLLECTES IN JANUARI EN FEBRUARI

De collectedoelen op de zondagen in januari en februari zijn: **13 en 20 januari** het Leger des Heils afdeling Eindhoven. Voor toelichting zie vorige Vensters Open.

27 januari " Mennonite World Conference" (DO-dienst).

3 en 10 februari de remonstrantse jongerengemeente Arminius.

Deze jongeren, tot 35 jaar komen regelmatig bij elkaar onder begeleiding van dominee Jan Berkvens. Daar dit nog vaak studerende jongeren zijn, kunnen zij wat financiële steun gebruiken voor hun

bijeenkomsten en eventuele sprekers, verblijf, reizen enz.

17 februari en 3 maart voor de Landelijke Broederschap.

TOELICHTING BIJ COLLECTE REMONSTRANTEN

In 2019 bestaan de Remonstranten 400 jaar. Dat laten we niet ongemerkt voorbij gaan. In januari verschijnt een glossy. In maart zien vijf artikelen van de Remonstranten het daglicht. Ze gaan over de kernwaarden van de Remonstranten: vrijheid, verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid, vrede en vriendschap. Aan de hand van deze thema's worden landelijk discussiebijeenkomsten georganiseerd. Zo ook bij ons in Eindhoven.

Daarnaast is er op **zondag 28 april om 14.00 uur vertelvoorstelling** "Zit er nog rek in?" over Jacobus Arminius, de geestelijke vader van de Remonstranten. Hij bracht een aantal denkbeelden naar voren die voor zijn tijd tamelijk vooruitstrevend en voor sommigen zelfs provocerend waren.

Hoe zat het ook weer met die geschiedenis van de remonstranten? Kijkt u op uitzending gemist naar 'God in de lage landen' op 23 en 30 december 2018.

Op **3 maart 2019** is er een gezamenlijke, landelijke kerkdienst in Rotterdam. U bent allen uitgenodigd om daarbij aanwezig te zijn. De Rotterdamse cantorij voert daar een speciaal voor deze gelegenheid geschreven cantate uit, op een tekst van Sytze de Vries. Het wordt moeilijk kiezen, want ook op **3 maart** houdt niemand minder dan oud-politicus Dries van Agt de lekenpreek over vrede.

De landelijke organisatie heeft dit jubileumjaar meer uitgaven dan anders. Daarom houden we graag een collecte.

Namens de diaconale commissie, Sigrid Coenradie

VOEDSEL EN DOPJES

Ook op andere wijze dan financieel kunt u bijdragen. Vanaf januari kunt u fysiek bijdragen met pasta of rijst voor de voedselbank. Er staat een doos waarin u uw bijdrage kunt doen. De Voedselbank haalt het dankbaar op.

ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE ACTIE

EEN DROPJE VOOR EEN DOPJE

Overal in Nederland verzamelen mensen plastic deksels en dopjes van medicijnflesjes, zuivel-, sap- en andere verpakkingen. Dat plastic kan apart gerecycled worden, dat is beter voor het milieu en levert geld voor een goed doel op.

Een aantal gemeenteleden is al een tijdje aan het sparen. Hopelijk zullen dat er snel meer worden, want er zijn héél véél dopjes nodig. Die deksels en dopjes wegen niets en u gooit ze anders toch weg!

DUURZAME OPLEIDING

Met dat verdiende geld kan namelijk de opleiding van zgn. *hulphonden* worden betaald. Die opleiding kost € 5000, --, dat zijn wel 11 miljoen dopjes! Alle kleine beetjes helpen...

Hulphonden helpen mensen bij hun praktisch functioneren. Die mensen zouden dat (om wat voor reden ook!) anders niet redden. Onze gemeente maakte kennis met werk van **Hulphond Nederland** tijdens het symposium *participatiesamenleving* in 2013.

De stichting leidt vier verschillende soorten hulphonden op:

1. Therapie-hulphond; 2. ADL-hulphond; 3. PTSS-hulphond; 4. Epilepsie-hulphond.

Zie www.hulphond.nl

WIJ DOEN VAN HARTE MEE!

Verzamelt u voortaan ook van die dekselse dopjes? De werkgroep diaconie start in januari 2019 met centraal inzamelen. *Het is maar een kleine moeite en samen kunnen wij een hoop bereiken!*

HOE DOET U MEE?

U stopt de schone dopjes in de grote glazen pot in de hal van de kerk. Iedere keer dat u *dopjes* stort, mag u *een dropje* uit de plastic *trommel-met-de-hongerige-hond* pakken. **Een dropje voor een dopje!** Als de glazen pot vol is, zorgt Marijke van Alphen dat de dopjes op de goede plaats komen.

VRAGEN? VRAGEN!

Vensters Open vullen met twee pagina's geschikte soorten plastic dopjes? Saaie bladvulling! Op de website en in de hal vindt u daarom **een lijst** met dopjes die geschikt zijn. Het zijn er meer dan u denkt en u gebruikt er ook meer dan u denkt!

Vragen s.v.p. naar truitje59@hotmail.com

De werkgroep diaconie hoopt dat de pot d(r)opjes snel helemaal vol/leeg is!

Namens de werkgroep diaconie
Truus Lodewijk

Wie niet naar de kerk gaat, kan aan de collecte bijdragen door overmaking van een bedrag op rekening NL 03 ABNA 047 18 46 724 ten name van Remonstrantse Gemeente Eindhoven onder vermelding van het collectedoel.

VERSLAGEN

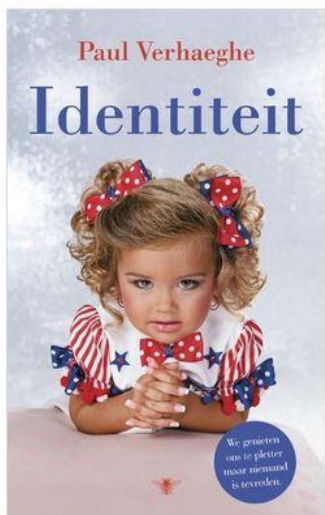
IDENTITEIT*

De samenleving is ziek, betoogt psychiater Paul Verhaeghe in zijn boek Identiteit. De westerse mens had het nog nooit zo goed, maar nog nooit voelde hij zich zo slecht. Hij moet van alles, hij is druk en zijn Iphone is 24/7 binnen bereik. Hij geniet zich suf en is reuze flexibel, efficiënt, dynamisch en snel. Behoorlijk opgejaagd gaat hij voorbij zijn eigen of maatschappelijke grenzen. Bijgevolg zien we steeds meer mensen met een depressie, een burn-out of een angststoornis en kinderen die last hebben van ADHD, ODD, autisme of een eetstoornis. Ruim een miljoen Nederlanders slikt antidepressiva.

De grootste onderliggende gemene deler van al die diagnoses is de eenzaamheid, waar met kerstmis dan een keertje de aandacht op wordt gevestigd. De mens heeft twee biologisch voorgeprogrammeerde tendensen: de neiging tot gemeenschap en de gerichtheid op het eigen ik. Beide behoeften moeten in evenwicht zijn. Het dominante verhaal van deze maatschappij is dat je moet slagen ten koste van alles en dat bijgevolg falen geheel je eigen verantwoordelijkheid, ja zelfs je eigen schuld is. Als ieder ander als concurrent wordt gezien is angst en eenzaamheid het gevolg. Depressies bij volwassenen komen nu minder voor als gevolg van een slechte jeugd of relatieproblemen maar vaker uit ontslag, voortdurende stress op het werk of arbeidsconflicten.

* Bespreking boek 'Identiteit' van Paul Verhaeghe

Op de omslag van Verhaeghes boek staat een foto van de Amerikaanse kleuter Savanha. Ze is opgetuigd voor een schoonheidswedstrijd met mascara, oogschaduw, lipgloss en kunstnageltjes.

We leven in één van de veiligste samenlevingen ter wereld en toch is er veel sociale angst, dus angst voor de ander.

Het meest onrustbarend is in de ogen van Vehoeghe het hoge medicijngebruik bij kinderen en de vele stoornissen waarmee ze gediagnosticeerd worden.

Ouders moeten veiligheid, grenzen en autoriteit bieden. Zodra kinderen goed gehecht zijn en de grenzen aan hun gedrag geïnternaliseerd hebben, grofweg vanaf hun vijfde, zesde levensjaar, kun je ze voorzichtig gaan loslaten. Momenteel zie je te vaak het omgekeerde gebeuren. Kinderen worden in de eerste levensjaren juist totaal losgelaten. Het wordt als vermoeiend, tijdrovend en ingewikkeld ervaren om grenzen te stellen voor de moeders met dubbele taken, mede doordat er over grenzen en autoriteit geen maatschappelijke helderheid meer bestaat. Vervolgens worden kinderen, als ze tussen de tien en twaalf jaar zijn en overschrijdend gedrag gaan vertonen, opeens strak gehouden of in het ergste geval met een stoornis gediagnosticeerd.

Vroeger spiegelde kinderen zich voor hun identiteitsvorming alleen aan hun ouders en hun naaste omgeving. Nu is het aantal prikkels veel talrijker en de boodschap op het flatscreen luidt voortdurend: je kunt alles hebben, je kunt perfect zijn, nu meteen, en zonder dat je je hoeft in te spannen. Als dat je niet lukt? Pech gehad, eigen schuld. Veel jongeren hebben al het gevoel nutteloos en kansloos te zijn. Kinderen op het schoolplein schelden elkaar uit voor loser. In een tijd waarin de maatschappelijke nadruk ligt op autonomie en zelfontplooiing wordt het onderhouden van een langdurige liefdesrelatie moeilijker. Verhaeghe's nieuwste boek heet dan ook 'Intimiteit'. Ook daarin bekritiseert hij het neoliberalisme als de economisering van het leven in al zijn aspecten. Onze huidige maatschappelijke dominant verhaal bestaat uit maakbaarheid en winnen als hoogste doel. 'I'm a winner at any time'. Dit wordt nog versterkt met ideeën afkomstig uit de exacte wetenschap en digitalisering, dat alles meetbaar en te standaardiseren moet zijn. In het raamwerk van de vroeg 21ste-eeuwse 'neoliberale meritocratie' moet het individu zien te overleven.

Een meritocratie is aanvaardbaar en positief: het is zonder meer waar dat die het beste uit ons naar voren kan halen, maar wij zijn daarin doorgeslagen. Veel terreinen in de samenleving zijn te veel geëconomiseerd. Het kapitalisme, nu vermomd als neoliberalisme is gebaseerd op competitiedrift en het najagen van eigen belang ten koste

van de ook aangeboren neiging van altruïsme. Het dominante idee van de zelfzuchtige genen wordt steeds dominanter.

De roep om de terugkeer van normen en waarden gaat terug op een misvatting, want normen en waarden belichamen wij zelf, die worden van jongs af aan geïnternaliseerd. Die roep is een symptoom, want die waarden zijn in korte tijd heel erg veranderd. Een grote verandering is de huidige verplichting om permanent te genieten, om grenzeloos te leven, iets wat ons van jongs af onophoudelijk via reclames en rolmodellen wordt ingeprent. Dit wordt gekoppeld aan de illusie dat perfectie mogelijk is en dat er op elke vraag meteen een antwoord bestaat. Dit is anders dan het altijd geweest is. Alle grote ethische systemen en de grote religies benadrukten kernwaarden als de noodzaak tot zelfbeheersing, het idee van het menselijk tekort, het leren leven met on- vervulde verlangens en uitgestelde behoeftebevrediging. De maatschappij nu propageert juist het omgekeerde; voor elk probleem is er een oplossing of een product en er is overvloed, nooit meer een tekort. Het gevolg is dat er mateloosheid ontstaat, daar roept de maatschappij toe op. In plaats van de oorzaken aan te pakken, zoals reclame, wordt de grenzeloosheid te bestreden met disciplinerende: controle, camera's, medicijnen, in feite dus symptoombestrijding. Een groot deel van het boek wordt besteed aan het ontzenuwen van het neurobiologisch determinisme dat nu zo populair is. Wij zijn ons brein helemaal niet, of beter: we zijn het tegelijk niet en wel, omdat behalve door onze neurologische uitrusting onze persoonlijkheid ook sterk wordt gevormd door onze omgeving, cultuur, geschiedenis en de keuzes die we maken. De populariteit van de medicalisering is het wegnemen van de eigen verantwoordelijkheid, want een belangrijk onderdeel van ons huidig normenstelsel is het dictaat van succes. Als je buiten de boot valt is dat je eigen schuld en bijgevolg pleit een medische diagnose je daarvan weer vrij.

Verhaeghe doet als academisch psychiater stevige uitspraken als vertaling van zijn kernbetog naar het grotere publiek. Zijn betog is boeiend en zeer herkenbaar, maar nuanceringen schijnen daarbij niet goed te passen. Hij heeft weinig oog voor zingeving en lijkt Nietzsche na te papagaaien in zijn constatering dat we God hebben afgeschaft. Zijn remedie voor zijn centrale stelling dat stoornissen het gevolg zijn van het onbehagen in de cultuur is het idee dat verandering van onderaf moet starten Iedereen kan keuzes maken die er voor kunnen zorgen dat iemand zich echt beter voelt. Een attente empathische houding naar de anderen in je eigen omgeving kan helpen. Hij heeft

helaas weinig aandacht voor de gedachte dat identiteit samenhangt met zelfacceptatie. En de uiteindelijke bron voor zelfacceptatie - naast de voorwaarde dat men zich geaccepteerd weet door anderen, hoewel deze door teleurstellingen vaak een verlangen blijft - is de gelukkig makende ervaring dat men zich geaccepteerd weer door het Andere als de bron van al het Zijn. Filosofisch uitgedrukt zich thuis voelen in het huis van het Zijn of het transcendente, religieus verwoord zich geaccepteerd weten door de Ander als de God, die wenkt en zich blijft ontfermen, hoe ons leven ook verloopt geslaagd of gedeukt. Identiteit als geschenk van geloof. Als aanvulling op Verhaeghe hier de stelling: een volwassen geloof kan bijdragen tot identiteit, harmonie en psychische gezondheid.

Harry Raap

BERICHTEN UIT ZUID-LIMBURG

Secretariaat Remonstrantse Kring Zuid-Limburg:
de heer Hub Bos, Brunner Bron 21, 6441 GX Brunssum
tel. 045 524 26 18
e-mailadres: h-bos@ziggo.nl

*Eenheid in het nodige
Vrijheid in het onzekere
In alles de liefde*

KERKDIENSTEN

Zondag 24 februari

Gemeenschappelijke diensten met de Protestantse Gemeenten:

9.00 uur Protestantse Kerk, Grotestraat 65, Urmond
Voorganger: ds. A.Ipenburg

10.30 uur Ontmoetingskerk, Emmaplein 50, Geleen.
Voorganger: ds. A.Ipenburg

zie ook: <http://remonstrantenlimburg.nl/kerkdiensten-2018/>

AGENDA EINDHOVEN

* betekent: bijeenkomst in de kerk, Dommelhoefstraat 1^A, Eindhoven

Januari

donderdag 17 *12.00 uur	Mannenlunch, inlichtingen bij de heer J.D.B. Veldkamp, tel. 040 243 1753	
dinsdag 22 *14.30 uur	Reflecteren op de maaltijd	zie pag. 8
dinsdag 22 19.30/20.30 uur	Toneelkring	zie pag. 9

Februari

woensdag 6 *14.00	De Japanse Jezus van Shusaku Endo	zie pag. 9
donderdag 14 18.00/19.00 uur	Bijbelkring Do-Re-LU	zie pag. 10
donderdag 14 19.15/20.00 uur	Toneelkring	zie pag. 9
dinsdag 19 *14.00 uur	Vrouwencontact	zie pag. 10
donderdag 21 *12.00 uur	Mannenlunch, inlichtingen bij de heer J.D.B. Veldkamp, tel. 040 243 1753	

Maart

dinsdag 12 *20.00 uur	Algemene Vergadering	zie pag. 7
--------------------------	----------------------	------------

KERKDIENSTEN EINDHOVEN

Op verzoek kan er tijdens de dienst op zondag voor kinderopvang worden gezorgd. Vooraf een telefoontje naar (040 241 1992) is hiervoor voldoende.

Januari

13 jan	11.00	Thomas Verbogt / mw. dr. S. Coenradie collecte: Leger des Heils	PREEK VAN DE LEEK
20 jan	11.00	mw. dr. S. Coenradie collecte: Leger des Heils	MAALTIJD AGAPÈVIERING
27 jan	11.00	Mw. ds. A-C Thimm- Stelwagen collecte: Mennonite World Conference	DO

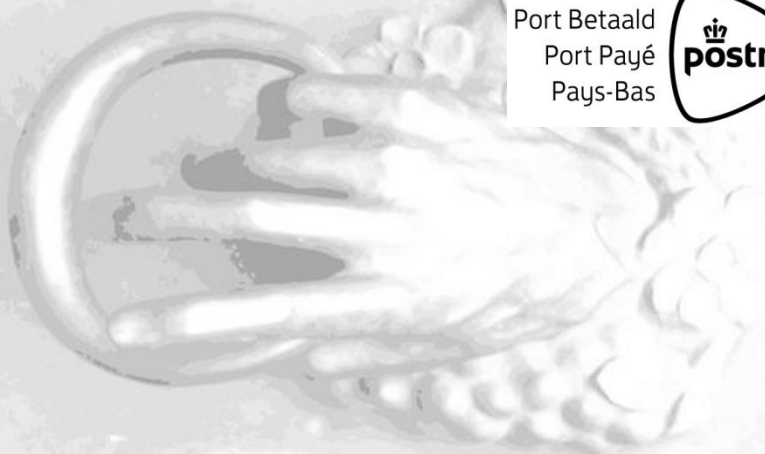
Februari

3 febr	11.00	Mw. ds. R. van Andel collecte: Arminius	BEZINNINGSDIENST
10 febr	11.00	Mw. ds. F. Bonda collecte: Arminius	
17 febr	11.00	Drs. A. Overdiep collecte: Landelijke Broe- derschap	MAALTIJDVIERING
24 febr	11.00	Mw. ds. A-C Thimm- Stelwagen collecte: Christian Peace- maker Teams	DO

Maart

3 maart	11.00	Dries van Agt / mw. dr. S. Coenradie collecte: Landelijke Broe- derschap	PREEK VAN DE LEEK
---------	-------	---	------------------------------

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Afzender:
5613 EL 1A